

Тарнопольська І.П., студент; науковий керівник Коваль О.М., к.ю.н.

Київський національний університет технологій та дизайну

СПОСОБИ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ, ЯК ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті досліджено окремий спосіб використання творів – переклад. Перекладачам і авторам інших похідних творів належить авторське право на здійснені ними переклад, адаптацію, аранжування або іншу переробку. Визначено особливості ролі автора та перекладача під час використання твору для перекладу. Оригінальний текст відповідає юридичним нормам і є «твором», а його переклад іншою мовою теж охороняється авторським правом, як «похідний твір». Тема актуальна і сьогодні із розвитком новітніх технологій та популяризації іноземних мов.

Ключові слова: переклад; використання творів; інтелектуальна власність; авторський договір.

Тарнопольская И.П., студент; научный руководитель Коваль О.Н., к.ю.н.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОИЗВЕДЕНИЙ, КАК ОБЪЕКТОВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ: ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ

Аннотация. В статье исследован отдельный способ использования произведений – перевод. Переводчикам и авторам других производных творений принадлежит авторское право на осуществленные ими перевод, адаптацию, аранжировку или другую обработку. Определены особенности ролей автора и переводчика при использовании произведения для перевода. Оригинальный текст соответствует юридическим нормам и является «произведением», а его перевод на другой язык тоже охраняется авторским правом, как «производное творение». Тема актуальна и сегодня с развитием новейших технологий и популяризации иностранных языков.

Ключевые слова: перевод; использование произведений; интеллектуальная собственность; авторский договор.

Tarnopolska I.; scientific supervisor Koval O.

Kyiv National University of Technologies and Design

METHODS OF USE CREATION AS INTANGIBLE ASSETS AND AS INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS: CIVIL LEGAL ASPECTS

Abstract. The article explores a particular way of using works – translation. Copyright of translation, adaptation, arrangement or other alteration are belong to Translators and authors. The features of the role of the author and translator in the use of the work for translation are determined. The original text is protected by law as a "creation", and its translation into another language is also protected by copyright as a "derivative creation".

Keywords: translation; using a copyright creation; intellectual property; copyright agreement.

Постановка проблеми. Підстави набуття права власності (в тому числі на об'єкти інтелектуальної власності) – це юридичні факти, зазначені у законі, на підставі яких у певного суб'єкта правовідносин виникає тріада правомочностей (права володіння, користування та розпорядження). Права на результати інтелектуальної діяльності залучені в цивільний оборот поряд з речовими об'єктами цивільних прав. В умовах інформаційного суспільства та розвитку інтелектуального потенціалу всіх галузей економіки актуальності набуває дослідження правових інститутів, які опосередковують розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальних прав і пошук шляхів модернізації таких правових інститутів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До праць дослідників, які вивчали тему перекладів як об'єктів авторського права, можна віднести окремі роботи К.О. Афанасьєва, М.В. Гордона, О.В. Ієвіня, О.А. Моргунова, А.С. Штефан та ін.

Метою даної праці є дослідження договірних відносин як засобів розпорядження майновими правами у сфері інтелектуальної власності. Виявлення сутності договору про передачу інтелектуальної власності. Виявити особливості договорів в сфері розпорядження майновими правами ОІВ.

Виклад основних результатів. У Книзі третій ЦК України визначено поняття права власності. Відповідно до ЦК України право власності – це право особи на річ (майно), яке вона реалізує відповідно до законодавства за власною волею та незалежно від згоди інших осіб. Власникові належать права володіння, користування та розпоряджання своїм майном. Право володіння та користування можна передати іншій особі, тим самим реалізувати своє право розпорядження, але право розпорядження, як компонент правомочностей власника належить виключно власнику. Отже розпорядження – можливість власника речі визначати її фактичну і юридичну долю. Визначення фактичної долі речі полягає в можливості зміни її фізичної суті аж до повного знищення. Юридична доля речі може бути визначена шляхом передачі права власності іншій особі або шляхом відмови від права на річ (відчуження).

Цивільно-правовий договір (також цивільно-правова угода) – домовленість (правочин) двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків (ч. 4 ст. 202, ч. 1 ст. 626 ЦК України).

Також ч.1. ст.328 ЦК України визначено, що право власності набувається зокрема із правочинів. Правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Цивільно-правовий договір є способом передачі або відчуження прав інтелектуальної власності за домовленістю сторін. Для передання або відчуження прав інтелектуальної власності особа може діяти в односторонньому порядку або укласти договір ще з однією особою.

Двосторонніми правочинами у ІВ є:

1. договір відчуження майнових прав (різновид договору купівлі-продажу або дарування), ліцензійний договір.
2. авторський договір.
3. договір комерційної концесії.
4. трудовий договір.
5. договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Згідно з одними з цих договорів майнові права інтелектуальної власності відчужуються, а відповідно до інших – передаються правовласником іншій особі у користування.

Односторонніми правочинами є передання прав на ОІВ у заповіті або передання ОІВ до статутного капіталу товариства.

Більш детально розглянемо двосторонні правочини, а саме договори про передачу виключного права.

Авторський договір про передачу виключного права на твір означає одноразове придбання всіх можливих способів використання твору з урахуванням особливостей конкретного виду об'єкта.

Будь-який цивільно-правовий договір можна охарактеризувати за певними ознаками, що дає загальне поняття про той чи інший договір іншій особі навіть не читаючи його. Не дивлячись на різноманітність видів договорів на розпорядження майновими правами ІВ, вони мають свої спільні критерії для юридичної характеристики.

Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності є двосторонніми (правами та обов'язками наділені обидві сторони договору: суб'єкт права інтелектуальної власності та особа, яка виявляє бажання використовувати об'єкти авторського чи патентного права); консенсуальними (договір вважається укладеним з моменту досягнення згоди за всіма істотними умовами), відплатними (обов'язку однієї сторони вчинити певні дії відповідає обов'язок іншої сторони).

Істотними умовами договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності є: предмет (об'єкт права інтелектуальної власності, права щодо використання якого передаються за договором; конкретні права, що передаються; способи використання зазначеного об'єкта тощо), ціна (плата за використання об'єкта права інтелектуальної власності) та строк (період у часі, протягом якого діє договір). Крім того, за власним бажанням сторони можуть включити у договір й інші умови, без досягнення згоди за якими договір не буде вважатись укладеним.

Існує безліч способів використання твору, що є предметом авторського договору [1].

Назвемо декілька з них:

1. Відтворення творів.
2. Публічне виконання й публічне сповіщення творів.
3. Публічна демонстрація і публічний показ.
4. Будь-яке повторне оприлюднення творів, якщо воно здійснюється іншою організацією, ніж та, що здійснила перше оприлюднення.
5. Переклади творів.
6. Переробки, адаптації, аранжування та інші подібні зміни творів.
7. Включення творів як складових частин до збірників, антологій, енциклопедій тощо.
8. Розповсюдження творів шляхом першого продажу, відчуження іншим способом або шляхом здавання в майнові найми чи в прокат та шляхом іншої передачі до першого продажу примірників твору.
9. Подання своїх творів до загального відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до творів з будь-якого місця й у будь-який час за їх власним вибором.
10. Здавання в майнові найми або комерційний прокат після першого продажу, відчуження іншим способом оригіналу або примірників аудіовізуальних творів, комп'ютерних програм, баз даних, музичних творів у нотній формі, а також творів, зафіксованих у фонограмі чи відеограмі або у формі, яку зчитує комп'ютер.

11. Імпорт примірників творів.

Для передачі прав використовуються стандартні юридичні засоби: ліцензійний договір між перекладачем (фізична особа або бюро перекладів) і автором або авторський договір, як різновид ліцензійного [2].

З усіх вище перелічених способів хотілося б звернути увагу на випадок, коли предметом у авторському договорі є переклад певного твору.

По-перше переклад – відтворення оригіналу засобами іншої мови із збереженням єдності змісту і форми. Ця єдність досягається цілісним відтворенням ідейного змісту оригіналу в характерній для нього стилістичній своєрідності на іншій мовній основі.

Висновки. Відповідно до ч.1 ст.441 Цивільного кодексу України переклад належить до способів використання твору [3].

Особливістю є те, що для перекладу того чи іншого твору він передається частково для окремої мети, всі складові твору зберігаються, що не підпадає під незаконне користування або плагіат. Треба зазначити, що право на переклад діє протягом усього строку чинності авторського права, переклад твору може бути як самостійним об'єктом авторського права, так і видом використання твору залежно від ступеня творчості. Якщо існує переклад

автора, ніхто інший не може перекладати твір на ту ж саму мову. Автор і перекладач його твору не є співавторами [4].

Тому переклад можна робити не тільки з твору, а й з проміжного перекладу, а дозволяти такий переклад може як автор твору, так і автор проміжного перекладу.

Список використаної літератури

1. Про авторські і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
2. Ієвіня О. Авторське право на похідні твори / О. Ієвіня // Нотаріат для Вас. – 2012. – № 9.
3. Цивільний кодекс: Кодекс України від 16.01.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
4. Тарасова І. В. Особливості перекладу як об'єкту авторського права / І. В. Тарасова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. №1077 Серія: ПРАВО. – Вип. 15. – 2005.